
Година 4, Број 4, Београд, 1971.

Н А Ш Е В Р Е М Е

Др Чедомир С. Драшковић

ХРИШЋАНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ЗА МИР

Хришћански покрет за мир појавио се у хришћанским круговима као реакција на кампању против мира, за наоружавање и пропаганду новог рата, који су почели убрзо иза последњег рата, 1949. године. До светског покрета присталица мира дошло је на иницијативу Међународног комитета за везе културних радника за заштиту мира. Овај покрет је одмах обухватио многе хришћанске цркве и поједине хришћане, широки круг светске јавности, независно од националних, вероисповедних и политичких разлика у погледима. Из броја многих истакнутих хришћанских бораца за мир тога времена могу се, напр., навести: пастор др Мартин Нимелер, проф. Х. Ј. Иванд, старешина кентерберијске катедрале Х. Џонсон, пастор Р. Форбек, професори Б. Поспишил, Ј. Хромадка и др.

Упоредо с учешћем људи добре воље у општој борби за мир јавила се тежња за остварењем сопственог, специфично хришћанског миротворства, које би се заснивало на хришћанском учењу о миру и путевима за његово достигнуће. Она је, опет, код већег броја истакнутих учесника Хришћанског покрета за мир, из земаља Источне и Западне Европе, довела до идеје о стварању Хришћанске конференције за мир, а три припремне конференције, одржане у Прагу 1958., 1959. и 1960., сконцентрисале су своју пажњу првенствено на питања разоружања, а нарочито на неопходности да се постигне забрана производње и употребе атомског оружја.

Напомена: У Прагу је од 30. септембра до 4. октобра ове, 1971. године одржан Четврти свехришћански конгрес мира, коме је, као посматрач Српске православне цркве, присуствовао члан наше редакције, проф. др Чедомир Драшковић. Тим поводом он за наше читаоце и пише горње редове.

Суштина и задаци Хришћанске конференције за мир (ХМК) били су утврђени у њеном статуту, примљеном после I конгреса ХМК, на седници Саветодавног комитета, одржаној маја 1962. у Карловим Варима. Тада је база ХМК била формулисана у чл. 1 Статута: „ХМК је међународни покрет хришћана — теолога, духовних лица и световњака, који је поникао на основу њихове вере и убеђења, у периоду појачане међународне затегнутости, хладног рата, трке у наоружању — нарочито у области нуклеарног оружја и претњи масовне катастрофе, са циљем да хришћани схвате своје суделовање у оба светска рата и неопходност одлучног служења пријатељству, измирењу и мирној сарадњи међу народима, да се усредсреде све снаге оних који исповедају хришћанску веру по целом свету на заједничком раду у корист мира и да се координирају групе присталица мира, које се налазе у појединим црквама, у њиховом заједничком активном иступању за мирну сарадњу савременог људског друштва.”

Три досадашња свехришћанска конгреса (1961., 1964 и 1968.) су у исто време и етапе живота и рада ХМК. У првој етапи (1958—1961.) ХМК је видела свој задатак у уједињавању хришћанских напора око разоружања, позивању на забрану и уништење оружја масовног истребљења. Друга етапа делатности ХМК (1961—1964.) се карактерише тежњом за олакшањем узајамног разумевања хришћана Истока и Запада на бази објективније анализе два система и савлађивања антикомунистичке пропаганде која служи заштити империјалистичких тежњи. У трећој етапи (1964—1968.) ХМК је поклањала своју пажњу проблемима мира, правичности, мирне коегзистенције и револуционарних промена. Широко су се претресала питања развоја „трећег света”, проблеми борбе народа, који су се политички ослободили, за независност и слободу у избору путева свог даљњег развоја. Најзад, четврта етапа делатности ХМК (1968—1971.) карактерисана је даљњим развојем у правцу који је одређен претходних година. Продубљује се схватање служења измирењу, при чему се измирење доводи у тесну везу са хришћанским схватањем правичности. Долази до интензивног проширивања сфере делатности ХМК: долази до многобројних специјалних тематских сусрета, прикупља се искуство корисних дискусија и сарадње са хришћанима — римокатолицима.

Бољи свет, за који хришћани — у испуњавању заповести љубави према ближњима — примају на себе одговорност, је свет правичности, пријатељства, узајамног поштовања, људског достојанства и складног развоја. Такав свет се не ствара за један дан и по једном, заувек непроменљивом, раније израђеном плану. Разумљиво је да одговорност за бољи свет представља за хришћане задатак који није прост. Ипак је сваки хришћанин обавезан да се руководи поукама Св. писма: „Тражи мир и иди за њим” (1 Петр. 3,11). „Научите се да чините добро. Тражите правду. Спасевајте угњетенога” (Ис 1,17).

Хришћани су, дакле, обавезни да се боре за мир и социјалну правду. Теологија о овоме, нова по своме акценту, формулише обавезе Цркве не само у односу на појединце, него и на друштво, па и цело човечанство. То опет значи да је Црква призвана да служи друштву, а хришћани да активно учествују у препороду постојећег света.

Вера увек остаје неизменљива. Међутим, она се карактерише динамизмом; развија се у условима тока историјског процеса, јер је условљена временом и местом. Овако на то гледа један од истакнутих мислилаца нашег времена, холандски доминиканац, Х. Шилбек. Они који се држе јеванђеља и моралних идеја хришћанства обавезни су на активно учешће у јавном животу и служење друштву, идеји социјалне правичности и мира, како у својим унутрашњим односима, тако и у међународном животу.

Сви документи ХМК, још од 1958., сведоче о потпуној решености да се учини све што је могуће да би се цео хришћански свет придобио за ствар чувања мира. Истина, ХМК замерају да се она превише ангажовала у кругу европских проблема, посебно на питању Немачке. Уз то се заборављало, свесно или несвесно, да је судар између Истока и Запада по немачком питању у тадашњим условима био одлучујући фактор у конфликту који се био појавио.

У раду ХМК теолошким претпоставкама се ускоро додала неопходност реалистичке оцене политичких и социјалних проблема, који, у име осигурања мира, вапију за решењем. „Историјска трагедија хришћанства се састоји у томе што оно увек не даје правилно значење конкретним појавама реалног света.” „Опште посланство Цркве и хришћанства може да има успеха само под условом да се не ограничава једино на проглашавање општих принципа моралног карактера, него да се хришћански принципи разматрају у њиховој узајамној вези с проблемима савременог живота” (В. Боровој). „А мир и коегзистенција за хришћанство нису политички, него морални проблем. Практичне консеквенце хришћанског става према најважнијим проблемима овога света морају увек да потичу из моралних основа.

Све ово је довело до тога да је IV свехришћанском конгресу, одржаном ове, 1971. године у Прагу, поднет нацрт новог статута по коме је ХМК екуменски покрет, у коме одговорност хришћана за мир, за социјалну правду и човека достојан живот за све налази свој израз. Хришћани, за које су јеванђеље крста и васкрсења нада за свет, осећају се обавезни за службу миру и помоћи ближњима. Постала у времену, у коме је претња свету атомским ратом била актуелна, ХМК подиже глас против хладног рата, за смањење затегнутости у свету, која се још као последица другог светског рата све више појачава и хоће да буде форум где ће се хришћани целог света сусрети и, по вољи Божјој, међусобно разговарати о политичким, социјалним и економским проблемима савременог света.

ХМК се стога залаже за изградњу и осигурање мира и за сарадњу свих народа на бази принципа мирне коегзистенције. Она се заузима и за социјалне и економске структуре, које онемогућавају угњетавање и експлоатацију, а са свим својим члановима се солидарише са ослободилачким покретима оних народа који се боре против угњетавања, глади, расне дискриминације и неписмености. Устаје против сваког облика империјализма. А пошто се сви ови проблеми могу решавати само у сарадњи светских размера, то се ХМК стара око сарадње са другим религиозним и секуларним организацијама и покретима, који такође теже миру међу свим народима света. Нарочито треба да

гаји постојане контакте са ОУН, њеним организацијама, на првом месту са УНЕСКО-ом.

Нацрт новог статута предвиђа да чланови ХМК могу постати цркве, хришћанска удружења, групе хришћана или појединци, ако су сагласни са циљевима ХМК и покажу спремност за сарадњу на њеним задацима, потпомажући материјално њен рад. Чланови пак могу да образују своје, регионалне одборе или да развијају друге облике сарадње у својој држави.

Размишљајући о основној теми IV свехришћанског конгреса за мир: „Хришћанска одговорност за један бољи свет“, митрополит лењинградски и новгородски Никодим, нови председник ХМК, каже да хришћани, као следбеници Господа нашег и Спаситеља света, пре свега, треба да пред себе ставе питање о закономерности преузимања толико високе одговорности и о доступним средствима за њено успешно испуњење, и у тражењу одговора на то питање да се обраћају веч-ној речи Бога живог, како је она уобличена на страницама Св. писма и оваплоћена у мудрости Цркве, искуству њених верних синова, у дубинама хришћанске свести.

Хришћанин је, по своме призиву за општење с Богом и за упо-добљавање Богу, грађанин „града Божијег“, али је у исто време, у усло-вима свог живота на земљи, с којим га повезују морални задаци, члан „земаљског града“, или васељенске људске породице. Још је у старо време црквене историје блажени Августин подвлачио постојање нера-скидљиве везе између Цркве и света, између „града Божијег“ и „града земаљског“. Говорећи о тој вези он је писао: „Два града су преплетена и узајамно помешана у садашњем веку, док не буду раздељена на последњем суду“ (О граду Божијем, 1,35). Узрок за такву узајамну повезаност земаљске судбине Цркве и осталог човечанства бл. Авгу-стин је видео у промислу Божијем о свим људима, без изузетка. „Ника-ко не треба мислити да је Бог решио да остави људска царства изван закона свога провиђења“ (5,11).

Обраћајући се „земаљском граду“ Црква га никако не суди пре времена (1 Кор 4,5), иако и упозорава на опасности од следовања злу и пороцима. Она узима у обзир стално васпитно дејство Божије на људ-ска друштва и народе. „Као што се одвија правилно постављено об-разовање појединог човека, тако се и образовање људског рода . . . обављало по извесним периодима времена, као по узрастима“ (10,14). Црква признаје за права добра многе вредности „земаљског града“, напомињући само о одговарајућој јерархији вредности: „Земаљски град . . . има своја добра на земљи . . . Неоправдано је говорити као да добра којима он тежи, нису добра“ . . . (15,4).

Хришћанска црква је преко својих најбољих представника увек оштро осећала и жестоко изобличавала ненормалност специјал-них односа у којима се једни у изобиљу користе свим добрима света, а други умиру од глади и исцрпљујућег рада. Прилазећи овом питању у етичком плану, Црква је налазила корен зла у грамжљивости и зло-употреби својине. „Дё сад ви богати — каже св. ап. Јаков — плачите и кукајте за невоље које иду на вас . . . злато ваше и сребро зарђа, и рђа њихова биће сведочанство на вас . . . Ето, виче плата посленика који су покосили њиве ваше, а коју сте ви задржали, и вика жетелца дошла је до ушију Господа Саваота“ (Јак 5,1-4).

„До којих граница, богаташи, ширите своје безумне похлепе, пита св. Амвросије Милански? Зар само ви сами живите на земљи? Зашто искључујете саучесника природе и себи присвајате владање природом? Земља је опште имање свих, богатих и сиромашних. А зашто ви, богати, само себи приписујете право власништва? Природа, која свих рађа као сиромашне, не зна за богате” . . . (МПЛ 14,731). Сличних, изобличавајућих речи има много на страницама светоотачке литературе. У њима звучи глас правде Божије, понавља се оштар приговор који је био изречен још у Старом завету онима који „укидају најам најамнику, и удови и сироти” (Мал 3,5), који „состављају кућу с кућом, и њиву на њиву настављају, тако да другима не остаје места” (Ис 5,8), онима којима су „зуби мачеви и вилице ножеви, да би прождирали сиромаше са земље и убоге између људи” (Приче Сол 30,14). Оштрих изобличавања социјалне неправде има много расутих по страницама дела св. Василија Великог (МПГ 31,276), св. Григорија Богослова (МПГ 35,892), св. Јована Златоуста (МПГ 61,91; 48,980), св. Астерија Амасијског (МПГ 40,209) и др.

Бог мира (Рим 15,33) је и Бог правде (Ис 30,18). И од слугитеља измирења Он тражи да буду такође смели слугитељи правичности. „Речено ти је, човече, што је добро; и шта Господ иште од тебе: да чиниш што је право и да љубиш милост” (Мих 6,8).

Ближњега треба љубити „не речју и језиком, него делом и истином” (1 Јн 3,18). И најближи, непосредни задатак правог миротворства се састоји, најзад, у испуњавању проповеди мира личним активним служењем ближњему. Они хришћани који разумеју знаке времена (Мт 16,3) учествују у служби миротворству, и као следбеници Христови, по савету апостола Павла, поступају пажљиво, „не као немудри, него као мудри”, користећи се временом, старајући се да упознају шта је воља Божија (Еф 5,15,17).

Summary

Dr. Chedomir Drashkovich

CHRISTIAN PEACE CONFERENCE

Professor Ch. Drashkovich attended on behalf of the Serbian Orthodox Church as »observer« the Fourth All-Christian Peace Assembly, which was held in Praha ĆSSR, from 30 th September to 4 th October, 1971. On that occasion he wrote this informative article about Christian Peace Movement in general, i. e. about the Christian Peace Conference as an ecumenical movement, which gathers together a great number of Christian churches, Christian organizations and individuals in the work, which has the aim to assure and preserve peace in the world and promote contacts with UN, and with its organizations, especially with UNESCO. A short history and the theological basis of CPC have been given.